

# ROLNIK



Nr. 19

DODATEK POŚWIĘCONY SPRAWOM ROLNICZYM ORGAN T.R.P.

Rok VI

## O zatrudnienie bezrobotnych przy pracach żniwnych

W obecnej trudnej i ciężkiej sytuacji gospodarczej na terenie pracy cięża w naszym powiecie bardzo wielkie ilości niezatrudnionej robocizny, powodując z jednej strony ogromne obciążenie dla Samorządów Miejskich z drugiej mogące wywołać głęboko sięgające perturbacje natury gospodarczej i społecznej.

Ponieważ przy zbliżających się żniwach i zbiorze okopowych warsztaty rolne mogą wchłonąć dużą ilość robocizny, organizacje nasze w porozumieniu z „Landbundes Weichselgau“ zwołano w dniu 19 bm. konferencję swoich przedstawicieli, na której to konferencji po wszechstronnem rozważeniu sprawy powzięto następującą uchwałę:

Rolnicy powiatu wąbrzeskiego podejmują się zatrudnić jak największe ilości bezrobotnych z powiatu. W tej kwestji pracodawcy winni się zgłosić do pp. Burmistrzów, którzy ze swej strony wskażą żądane ilości robotników z pośród bezrobotnych zdolnych do prac rolnych. Zaznaczamy, że w wypadku zatrudniania zarejestrowanych bezrobotnych, pracodawcy nie biorą na siebie żadnych zobowiązań z tytułu płac taryfowych, oraz uiszczania składek inwalidowych.

Wytyczne płacy dziennej dla zatrudnionych bezrobotnych ustalono następująco:

- mężczyźni 1,80 zł. względnie 1,50 zł. i utrzymanie,
- kobiety i dziewczęta 1,50 zł. wzgl. 1,10 zł. i utrzymanie.

Niezależnie od powyższego komunikujemy członkom naszym, że właściciele mniejszych gospodarstw nie zatrudniają deputatników w których właściciel pracuje w polu razem z robotnikiem nie są zobowiązani stosować stawek taryfy i mogą angażować robotników sezonowych za minimalną zapłatę, a nawet tylko za utrzymanie.

Wobec powyższego uprasza się pp. prezesów Kółek Rolniczych o podanie powyższego do wiadomości wszystkich członków i osobiste zainteresowanie się, by sprawa zatrudnienia bezrobotnych wydała pozytywne wyniki.

Panów Ziemian uprasza się o możliwie jak najszerze zatrudnianie w bieżącym sezonie bezrobotnych miej-

skich ze względu na dobro społeczne i gospodarcze Państwa naszego.

Zapotrzebowanie na każdą ilość robotników sezonowych tak męskich — jak żeńskich należy zgłosić jak wyżej podano u pp. burmistrzów miast w powiecie naszym.

Pozatem zaznaczamy, że pp. rolnicy którzy są zbyt oddaleni od miast i z tego powodu zatrudnianie bezrobotnych miejskich byłoby dla nich uciążliwe, winni wejść w porozumienie z Zarządami gmin swoich celem zatrudnienia bezrobotnych wiejskich.

Mamy nadzieję, że PP. rolnicy ustosunkują się przychylnie do naszego apelu w zrozumieniu zwalczania trapiącego nas w bieżącym sezonie bezrobocia.

TOWARZYSTWO ROLNICZE POW.

(—) Klimek prezes

SEKCJA ZIEMIANSKA TRP.

(—) Dąbski, prezes

## K O M U N I K A T Y T. R. P.

### KOMUNIKAT

Dnia 12 czerwca o godzinie 3-ciej odbyło się zebranie konstytucyjne Zarządu Towarzystwa Rolniczego Powiatowego w Wąbrzeźnie. Wybrani zostali na prezesa Powiatowego TRP. p. Klimek Władysław z Pływaczewa, na zastępcę p. Wilamowski Lucjan z Małych Radowisk.

Z kooptacji do Zarządu weszli pp. Starosta Powiatowy Kalkstein oraz dr. Wilamowski.

### KOMUNIKAT

Dotychczas Kółka Rolnicze: Zaskocz, Ryńsk, Wielkołąka, Rychnowo,

Orzechowo, Kowalewo, Mlewo, Lipnica, Czystochleb i Bielsk nie odebrały legitymacji członkowskich na rok 1936.

Z uwagi na to, iż okres inkasowania legitymacji jest w roku bieżącym skrócony, prosimy wyżej podane Kółka o odebranie ich z sekretarjatu w miesiącu czerwcu br.

### KOMUNIKAT

Dotychczas pomimo zaważań szereg Kółek Rolniczych zalega z złożeniem do Sekretarjatu sprawozdania rocznego z działalności Kółka, na formularzu który został wysłany z biule-

tynem z dnia 1 marca 1936 roku. Powoduje to zwłokę w wykonaniu ogólnego zestawienia, koszty związane z ponagleniem itd.

Zarząd TRP. wobec tego usilnie prosi Kółka Rolnicze: Kiełpiny, Książki, Lipnica, Łopatki, Mlewo, M. Radowska, Orzechowo, Osieczek, Płużnica Przydwórz, Ryńsk i Zaskocz o dostarczenie ich w terminie jaknajszyszym do Sekretarjatu.

### KOMUNIKAT

Elementarz oddłużeniowy dla mniejszych gospodarstw wiejskich, jest to nadzwyczaj cenne wydawnictwo Centralnego Biura do Spraw Finansowo-Rolnych. Książka dużego formatu obejmująca 150 stron druku i ujmująca w sposób wyczerpujący, a jednocześnie bardzo jasny całokształt spraw związanych z zadłużeniem rolniczym.

Elementarz jest opracowany zrozumiale dla każdego, do czego przyczyniają się liczne przykłady, wzięte z życia praktycznego.

Elementarze można nabyć w Powiatowych Urzędach rozejmowych (w

starostwach). Jest to niezwykle tanie wydawnictwo, bo kosztuje tylko 30 groszy.

Winno się znajdować w ręku każdego rolnika, interesującego się temi sprawami.

Do nabycia w Sekretarjacie TPR.

### KOMUNIKAT

W myśl naszych poprzednich komunikatów, przypominamy Panom Prezesom Kółek Rolniczych, że miesiąc czerwiec jest miesiącem zwiedzenia gospodarstw, poletek doświadczalnych i wycieczek wszelkiego rodzaju gospodarczych i rozyrkowych urządzanych przez Kółka Rolnicze. Każde Kółko winno przynajmniej jedną taką wycieczkę w ciągu czerwca urządzić.

Przypominamy, iż w biuletynie z 1. 5. 36 roku pod poz. 168 podaliśmy dokładne wskazówki, jak należy przeprowadzić zwiedzenie gospodarstw. — Wskazówki te ułatwiają zorganizowanie należytego zwiedzania gospodarstw.

domaga się: 1) uporządkowania zadłużenia spółdzielni, które jest największą przeszkodą do rekonstrukcji rolniczego aparatu spółdzielczego; 2) forsowania wywozu mąki wysokowartościowej celem zapewnienia dostatecznej ilości otrąb dla produkcji hodowlanej, rozwiniętej na Pomorzu; 3) przyspieszenie budowy elewatora w Gdyni; 4) zarezerwowanie aprowizacji wybrzeża i Gdyni przedewszystkiem dla okręgu pomorskiego; 5) zwiększenia kontyngentu eksportowego na groch, szczególnie do Niemiec; 6) przyspieszenia uruchomienia kredytów zaliczkowych i rejestrowych pod zastaw ziemiopłodów oraz ograniczenia obligacyj instytucji zajmujących się rozprowadzaniem tychże kredytów, do wysokości 25% kwoty, przez nie rozprowadzonej; 7) skasowania rejestracji w sądzie, oraz 8) wstrzymania egzekucji zaległości w czasie rozprowadzenia kredytów pod zastaw ziemiopłodów i w pierwszych miesiącach późniwnych.

Odnosnie zasad polityki gospodarczej na odcinku hodowlanym Komisja Ekonomiczna wypowiedziała się za prowadzeniem w dalszym ciągu zapoczątkowanej w roku 1935 polityki, wyrażającej się w popieraniu eksportu hodowlanego; premjowaniem przede wszystkim tych produktów hodowlanych, które są wytwarz. przez największą ilość warsztatów rolnych; zabezpieczeniem rolnictwu pomorskiemu odpowiedniego do zdolności produkcyjnej udziału w eksporcie hodowlanym; spółdzielczym zorganizowaniem zbytu produktów hodowl., opracowaniem rejonów produkcyjnych i eksportowych.

## Jakie pożyczki udziela P. B. R.

TORUŃ. Państwowy Bank Rolny w Grudziądzu zawiadomił Pomorską Izbę Rolniczą, że właścicielom gospodarstw wiejskich nieobciążonych żadnym długiem, Bank kredytów długoterminowych obecnie nie udziela. Natomiast udziela Bank:

1) pożyczek w 4,5% listach zastawnych na kupno gruntu z parcelacji prywatnej, przyczem o pożyczki te winni ubiegać się nabywcy w porozumieniu ze sprzedawcami.

2) pożyczek gotówkowych na spłaty rodzinne właścicielom żywo-

gospodarstw rolnych o obszarze od 5 do 15 ha na lat od 10-ciu do 25, przy oprocentowaniu 1 i pół %, oraz

3) pożyczek w listach zastawnych na wykup gruntu w pewnych okolicznościach, zasługujących na poparcie.

Po bliższe szczegóły należy zwracać się do Banku.

Na akcję kredytową, o której mowa pod 2) i 3) — Bank rozporządza funduszami bardzo ograniczonymi.

—:0:—

### SUBWENCJE NA ZAKUP MACIOREK ZARODOWYCH.

Dostarczanie poprawnych maciorek, odpowiadających najwłaściwшему kierunkowi produkcji każdej okolicy, jest jednym z zagadnień, na które Izba Rolnicza kładzie duży nacisk. Celem polepszenia hodowli trzody chlewnej Izba Rolnicza zakupuje dla członków Kół Producentów Trzody Chlewnej maciorki zarodowe. Subwencja Izby wynosi 15 zł. — Udział nabywcy również 15 zł. Maciorki zakupuje się w chlewach zarodowych, w wieku 8 — 10 tyg. o wadze żywej 15 do 20 — 22 kg.

Subwencja jest niezwrótta, jedynie rolnik obowiązany jest użytkować maciorkę conajmniej przez dwa lata — poczem przechodzi na własność rolnika.

Od początku bieżącego roku budżetowego Izba dostarczyła 110 macior.

## Stanowisko rolnictwa pomorskiego wobec programu polityki zbożowej i hodowlanej na rok 1936/7

W dniu 12 czerwca br. odbyło się posiedzenie Komisji Ekonomicznej pod przewodnictwem p. Posła Jana Śląskiego oraz Prezesa Izby Rolniczej p. Jana Donimirskiego.

Przedmiotem obrad były żywotne i doniosłe zagadnienia, dotyczące programu polityki gospodarczej na odcinku zbożowym i hodowlanym na 1936/37. Po wysłuchaniu referatów p. Dr Doldmanna o polityce zbożowej i

p. nacz. mgr. Głębowicza o polityce hodowlanej, wywiązała się dyskusja, w której brali udział wszyscy członkowie Komisji. W wyniku dyskusji Komisja Ekonomiczna uchwaliła poprzez tezy Związku Izb i Organizacji Rolniczych w sprawie zasad przyszłej polityki zbożowej oraz uzupełnić je temi postulatami, które wynikają z szczególnych warunków wojew. pomorskiego. W szczególności Komisja

## Przypomnienia dla rolników na lipiec

**W polu.** Sprzęt rzepaku na początku miesiąca. Najlepszy wtedy, gdy ziarno napół ściemniało. Wiązać w małe snopki, a gdy doschnie, ustawiwszy w sztygi, zwozić za rosy. Rzepaczysko natychmiast podorać. Ostatnie redlenia i obsypki okopowych i rewizja, by resztki chwastów z pól usunąć. Ziemiaki podejrzane o zarazę skropić roztworem siarczanu miedzi. Rozpocząć sprzęt żyta, gdy ziarno świdowate, a więc gdy się już łamie na paznociu. Przeznaczone do siewu powinno stać na pniu do pełnej dojrzałości. Po skoszeniu żyta, gdzie niema wsiewki, natychmiast związać i ustawić zboże w rzędy o szerokich odstępach, aby móc podorać pole i obsiać motylkowemi. Zasiew przywałować. Na ziemiach cięższych gnojnych obsiewać ścierniska gorczycą, rzepakiem, tatarką, co się na zimę przyorze. Przy sprzęcie jęczmienia zwracać uwagę na dobre doschnięcie na polu, bo zagrzewa się łatwo, gdy nieco wilgotny. Ta sama uwaga odnosi się i do innych zbóż przerośniętych zielonemi wysiewkami. Owsa nie pozostawiać na garściach, żeby się potem „niby“ lepiej wymłacał, lecz natychmiast grabić, wiązać i kłaść w półkopki. Pszenicę i jęczmień przykrywać „czapką“. Zasiać powtórnie zielonki po wcześnie sprzątniętych. Zielonek nie za wiele.

**Przy inwentarzu.** Zaniechać wyпасów po ścierniskach, lecz paść tak, jak w czerwcu. Świeżego owsa ani żyta nie dawać na obrok i strzec konie od chwytania kłosów przy zwózce zboża, bo z tego często śmiertelne zapalenie żołądka. Paść tylko moczonym żytem, jeśli brak owsa. Wywozić drób na rżyska i na podorywki, a wybierz wykruszone ziarna i robactwo.

**W sadzie.** Niszczyć szkodliwe owady, które w tym czasie największe wyrządzają szkody, a co gorsze mnożą się bardzo. Do tych należą mszyce czarne, atakujące czereśnie, wiśnie i zielone, które występują na młodych pędach jabłoni, gruszy, śliwach i porzeczkach. Do niszczenia tych szkodników użyć emulsji naftowej, lub odwaru tytoniowego. Tępić w dalszym ciągu owocówkę jabłkową i namiotnika przy pomocy zieleni paryskiej, padające owoce zbierać i dawać trzodzie chlewnej. Usuwać pojawiające się na drzewach owocowych wilki w sposób właściwy. Gałęzie uginające się pod ciężarem owoców podpierać palami

rozwidlonemi, by się nie łamały. W drugiej połowie lipca rozpocząć zbiór jablek, gruszek i śliwek wczesnych, porzeczek i agrestu.

**Ogólne.** Mieć przygotowane plachty, by żadnego zboża bez placht nie wozić. W jedne żniwa koszt plót na się opłaci. Sprowadzić nawozy pomocnicze, pod oziminy, a głównie: mąkę kostną i sól potasową pod żyta na słabsze grunta, a superfosfat pod pszenicę i na zwięźlejsze. Azotniak i saletrę w razie niezbędnych dopełnień. Strzec się w żniwa wody surowej, zwłaszcza z rowów, sadzawek. Najlepiej gasić pragnienie kwasem chlebowym.

**W ogrodzie warzywnym.** Siał: rozszponkę, rzodkiew i szpinak. Sadzić: brukiew jako poplon, późne kalafiory i pod koniec miesiąca truskawki. Zbiór cebuli z dymki i na dymkę, groch, kalafiory, kalarepę, kapustę najwcześniejszą, marchew, rzodkiew, sałatę i truskawki. Po zbiorze truskawek oczyścić je z wąsów, zostawiając ich tylko tyle, ile będzie potrzeba do założenia nowej truskawczarni. Spulchnić ziemię między rzędami i zasilać nawozami naturalnymi, albo mineralnymi. Nie należy z tą pracą czekać do jesieni, ponieważ jeszcze w ciągu lata formują się pączki na przyszły plon. Z innych prac pielęgnacyjnych w dalszym ciągu obsypywać kapustę, kartofle, kukurydzę i pomidory. Te ostatnie oczyszczać z bocznych pędów wyrastających w kątach między liśćmi i łodygą, zostawiając jeden, albo dwa pędy główne. Po każdym deszczu spulchniać ziemię w celu zamagazynowania wilgoci i zniszczenia wschodzących chwastów.

**W ogrodzie ozdobnym.** Siał bratki, goździki, niezapominajki na rok następny. Wysadzać na zagony rozsądę goździków dwuletnich, malw i roślin wieloletnich. Przekwitłe róże i inne kwiaty obcinać. Oczkować róże, bzy i inne krzewy i drzewa ozdobne. Zbierać dojrzewające nasiona. Palikować wysokie rośliny (dalje). Kosić trawniki, w razie suszy podlewać. Utrzymywać w czystości rabaty i dróżki. Przycinać żywopłoty.

**W pasiece.** W lipcu główne miodobranie. Zaopatrzyć ule w nadstawki, wybierać miód. Kontrolować czerwce młodych matek, uzupełniać rójkom gniazda przez dodawanie węzy sztucznej.

### W SPRAWIE PRZYWRÓCENIA PIERWOTNEJ NORMY OBLICZENIOWEJ ZA NACZYNNIA DO PRZEWOZU MLEKA.

Pomorska Izba Rolnicza zawiadamia, że w nr. 16 Dziennika Taryf i Zarządzeń Kolejowych z dnia 30 maja 1936 r. ukazało się zarządzenie Ministerstwa Komunikacji z ważnością od dnia 5 czerwca br. w sprawie przywrócenia pierwotnej normy obliczeniowej 5 kg za naczynia do przewozu mleka przy pojemności naczyń do 20 ltr. i utrzymania obecnie obowiązującej normy obliczeniowej 10 kg przy większej pojemności naczyń.

Do dnia 5 czerwca odnośne postanowienie taryfy towarowej (część I B, str. 33 § 75) brzmiało:

„§ 75. Stały przewóz mleka i pieczywa:

pkt. h) Kolej nie waży przesylek, nadawanych zgodnie z niniejszymi postanowieniami, lecz przyjmuje za podstawę do obliczenia należności przewozowej ilość kilogramów, uwidocznioną na naczyniach, skrzyniach lub koszach. Nie uwzględnia się okoliczności, czy naczynie jest napełnione całkowicie lub częściowo. Jeżeli wyjątkowo na naczyniach podana jest tylko ich pojemność w litrach (bez podania wagi w pełnym stanie) — przyjmuje się 1 litr jako równy 1 kg, dodając do tak określonej wagi 10 kg jako wagę naczynia.

Wobec dokonanej zmiany ostatnie zdanie przytoczonego powyżej ustępu otrzymuje brzmienie następujące:

„Jeżeli wyjątkowo na naczyniach podana jest tylko ich pojemność w litrach (bez podania wagi w pełnym stanie) — przyjmuje się jeden litr, jako równy 1 kg, dodając do tak określonej wagi 5 kg przy pojemności naczynia do 20 litrów lub 10 kg przy pojemności naczynia większej“.

### PROMIENICA.

Zdarza się najczęściej u bydła rogatego, czasem też u koni i u świń. Są to twarde narośla i guzy tworzące się najczęściej na szczękach. Guzy te są twarde i niebolesne, stopniowo zwiększając się, dochodzą wielkości pięści. Na ich powierzchni tworzą się wrzody i strupy, z których cieknie ropa, lub wprost guzy przebijające się żywym mięsem poprzez skórę. Choroba ta powstaje skutkiem zarażenia bydła pewnego rodzaju grzybkami, znajdującymi się na słomie i sianie. Choroba ta trwa długo, czasami nawet parę lat. Zараźliwa jest dla innych sztuk

przez ropę. Leczenie promienicy polega na operacji tych guzów przy pomocy noża. O ile choroba jest bardziej rozwinięta, leczenie jest trudne i wtedy należy bydło sprzedać na mięso, a zwłaszcza jeżeli choroba zajęła język, który w takim razie twardej i powiększa się znacznie.

### W SPRAWIE KREDYTÓW DŁUGO-TERMINOWYCH DLA ROLNIKÓW.

Państwowy Bank Rolny w Grudziądzu zawiadomił Pomorską Izbę Rolniczą, że właścicielom gospodarstw wiejskich, nieobciążonych żadnym długiem, Bank kredytów długoterminowych obecnie nie udziela. Natomiast udziela Bank:

1) pożyczek w 4,5 proc. listach zastawnych na kupno gruntu z parcelacji prywatnej, przyczem o pożyczki te winni ubiegać się nabywcy w porozumieniu ze sprzedawcą;

2) pożyczek gotówkowych na spłaty rodzinne właścicielom żywnych gospodarstw rolnych o obszarze od 5 ha do 15 ha na lat od 10-ciu do 25-ciu, przy oprocentowaniu 1,5, oraz

3) pożyczek w listach zastawnych na wykup gruntu w pewnych okolicznościach, zasługujących na poparcie.

Po bliższe szczegóły należy zwracać się do Banku.

Na akcję kredytową, o której mowa pod 2) i 3) — Bank rozporządza funduszami b. ograniczonymi.

### KULOWIZNA OWIEC.

Choroba ta powstaje wskutek nadmiernej wilgoci. Jest to zapalenie ra-

cie. Chore owce należy oddzielić od zdrowych i trzymać je oddzielnie w suchym miejscu, zmieniając często podściółkę. Kopyta wysmarować czyszczonym dziegiem. Aż do wyleczenia zupełnego owiec nie należy wypędzać je na pastwisko.

### OBÓZ PRZYSPOSOBIENIA ROLNICZEGO W PAWŁOWIE.

Dnia 9-go czerwca br. odbyło się otwarcie Obozu Przynasobienia Rolniczego w szkole rolniczej Pomorskiej Izby Rolniczej w Pawłowie pod Chojnicami. Po uroczystym podniesieniu sztandaru otwarcia dokonał w zastępstwie p. prezesa Pomorskiej Izby Rolniczej Naczelnik Wydziału Oświaty Rolniczej p. Makowski, charakteryzując w krótkich słowach cele i zadania obozu.

Obóz Przynasobienia Rolniczego jest pierwszą tego rodzaju próbą w Polsce, ma na celu przygotowanie młodzieży wiejskiej do roli przodowniczej w pracy oświatowo-rolniczej i społecznej na terenie wsi. Obóz trwa 3 tygodnie, liczy uczestników 30 ze wszystkich powiatów województwa pomorskiego odpowiednio dobranych przez organizacje młodzieżowe.

Kolejnym przemówieniem powitalne wygłosili: delegat p. Wojewody p. radca Tollik, p. Starosta Lipski, p. inż. Kobyliński — delegat Centralnego Komitetu do Spraw Młodzieży Wiejskiej w Warszawie, Prezes Towarzystwa Rolniczego Powiatowego w Chojnicach p. Marcinkowski, Ks. Gajdus, sekretarz generalny K. S. M.

## Warto przeprowadzić kurację owocową

Nadchodzi okres, w którym warto przypomnieć sobie kurację owocową, gdyż działa na cały organizm znakomicie. Zawarte w nich kwaski, działają na przewód pokarmowy, rozpuszczając nagromadzone w tkankach trucizny. Włókna owocowe pobudzają ruch robaczkowy jelit i ułatwiają trawienie, zawarte w nich obficie sole są niezbędnym składnikiem tkanek, cukier i inne składniki stanowią pierwszorzędny materiał odżywczy.

Leczenie dietą niemal wyłącznie owocową, oczywiście z przepisu i pod nadzorem lekarza, może usunąć z organizmu nawet najcięższe zmiany chorobowe. Leczenie to najlepiej podjąć w czasie zbioru odpowiednich o-

woców. Znanymi znakomicie wyniki leczenia poziomkami, w chorobach nerek, pęcherza, wątroby, artretyzmu itd.

Owoce, obfitujące w sole wapienne, jak pomarańcze, poziomki, winogrona, śliwki, agrest, wzmacniają dzieci osłabione, krzywicą i innymi chorobami dotknięte. Jabłka obfitują w sód, fosfor żelazo, kwaski — działają na cały organizm znakomicie.

Ci, którzy nie są skłonni do podjęcia dłuższej kuracji, wyłącznie owocowej, niechaj przynajmniej na śniadanie zadowolą się wyłącznie owocami, a już w krótkim czasie poczują znakomity wpływ na zdrowie. Stałe wyłączenie odżywiania się owoca-

## KOMU



listonosz nie przyniósł kwitu lub jeżeli ktoś z jakichkolwiek powodów nie zdążył lub nie miał okazji zapisać u listonosza „GŁOSU WĄBRZESKIEGO“, uczynić to może każdego dnia w najbliższym urzędzie pocztowym lub w ekspedycji naszej w Wąbrzeźnie.

mi nie jest wskazane, jedynie tylko dodatek do zwykłego pożywienia, lub w celach leczniczych w czasie dłuższej lub krótszej głodówki.

Żywienie się przez jakiś czas wyłącznie owocami jest łagodną formą postu. Owoce zawierają cukier, kwasy, sole, wodę i olejki; brak w nich niemal zupełnie białka, które jest niezbędne dla organizmu, stąd zmuszony jest zużywać własne białko; jest to więc właściwie leczenie bardzo podobne do głodówki. Leczenie owocami trwa różnie — zwykle 4 do 6 tygodni.

W czasie kuracji owocowej występują, podobnie jak w głodówce objawy osłabienia, rozdrażnienia, przygnębienia, lub chcące przez czas leczenia pracować, mogą codziennie wypić pół do 1 litra mleka; kuracja przedłuży się wprawdzie przez to, lecz i tak cel osiągnie. Należy przytem owoce spożywać rano i w południe, a mleko wieczorem, przyczem można i owoce — (wieczorem.)

Najbardziej znane owoce mają następujące właściwości: czarne jagody, spożyte na sucho, stanowią dobry środek przeciwbiegunkowy, sok z czarnych jagód leczy wszystkie choroby jelit, wyciąg zaś służy do pędzlowania w wypryskach skórnych i w chorobach grzybkowych błony śluzowej ust. Sok z jagód, rozcieńczony wodą służy jako doskonały środek do płukania w chorobach błony śluzowej, ust i gardła.

Jeżyny wypędzają robaki; sok z nich działa napotnie i rozpuszcza śluz (flegmę).

Poziomki doskonale działają w kamieniach nerkowych, wypryskach skórnych obrzęku wątroby, żółtacze, artretyzmie, robakom, chronicznym zatwardzeniu, w zatruciach fermentami kiszkiowymi i t. d.

Porzeczkę (ciemną) skutkuje w artretyzmie, wodnych obrzękach, kataarach piersiowych.

Borówki czerwone są skuteczne w reumatyzmie i artretyzmie. Sok z nich wyciśnięty jest dobrym środkiem łagodzącym gorączkę.

Do owoców jesiennych powrócimy we właściwym czasie.